

TYFOID/PARATYFOID

Allmänfarlig sjukdom.

Tyfoid/paratyfoid. (*Salmonella typhi*, *Salmonella paratyphi*)**Läkarinformation**

2005-05-14

1. Laboratoriediagnostik

Fecesodling, se lokala laboratorieanvisningar. Blododling/benmärgsodling/urinodling vid septisk sjukdom. Serologi saknar praktisk betydelse vid akut sjukdom, men kan vara till hjälp för verifiering av klinisk misstanke i konvalescensskede. Både akut- och konvalescensserum bör analyseras, i synnerhet om patienten är från område där tyfoid/paratyfoid är endemiskt.

2. Smittvägar

Fekal-oral smitta. Människan utgör enda smittreservoar för *S. typhi* medan *S. paratyphi* även förekommer hos djur. I Sverige oftast importfall men inhemska fall finns. Hög smittsamhet (några hundra bakterier kan räcka för smitta) gör att sekundär kontaktsmitta i familj och daghem förekommer speciellt när små barn är smittade. Utlandssmitta vanligen via livsmedel och vatten. Även i Sverige kan livsmedel/vattenburen smitta förekomma.

3. Inkubationstid

Vid septisk sjukdom vanligen 1–3 v beroende på bl a smitt dosen, betydligt kortare (1–10 dagar) vid paratyfoid om diarrésymtomen dominerar.

4. Patienten

Efter 1 månad är ca 50% smittfria utan behandling, ca 10% är fortfarande bärare efter 3 månader och några procent blir bärare mycket länge. Patienter med diarré ska som regel sjukskrivas. Patienter med misstänkt septisk sjukdom ska antibiotikabehandlas och vårdas på infektionsklinik. Tidig antibiotikabehandling i övriga fall kan förlänga bärarskapet. Antibiotikabehandlingsförsök görs på kronisk bärare. Efter genomgången tyfoidfeber krävs anmälan om smittfrihet till smittskyddsläkaren. En sådan smittfriförklaring görs i normalfallet efter 3 konsekutiva negativa faecesprover. För personer i riskyrke krävs 5 negativa prover. Om antibiotikum givits kan provtagningen påbörjas 1 vecka efter kurens slut, annars påbörjas provtagningen lämpligen 2–3 veckor efter första positiva prov. Högst ett prov får tas per dag. För paratyfoidfeber finns inget krav på anmälan om smittfrihet. Pga den höga smittsamheten bör dock smittfrihet dokumenteras efter genomgången paratyfoidfeber på motsvarande sätt som efter tyfoidfeber. För symptomfria personer som ej har riskyrke, och som fått hygieninformation, krävs sällan inskränkning i yrke eller skolgång. Som riskyrke betraktas: 1) personer som yrkesmässigt bereder eller hanterar oförpackade livsmedel; 2) personer som yrkesmässigt vårdar spädbarn, blöjbarn eller patienter med nedsatt immunförsvar. Hygienråd som vid fekal-oral smitta (se smittskyddsbladet ”Hygienråd vid tarmsmitta”). Patient med diarréer sjukskrivs. Smittbärare med riskyrke får inte utföra sitt normala arbete. De bör i första hand omplaceras. Om detta inte är möjligt får de avstängas av behandlande läkare med stöd av smittskyddslagen. Vid avstängning utgår ersättning enligt lagen om ersättning till smittbärare (motsvarar sjukpenning). Förskolebarn som är smittbärare får inte vistas på daghem. De flesta övriga symptomfria smittbärare kan syssla med ordinarie arbetsuppgifter resp gå i skolan. Förutsättningen är att de kan följa givna förhållningsregler (se smittskyddsbladet ”Tyfoid/paratyfoid, patientinformation”). När restriktioner i livsföringen ges följer naturligt att patienten lämnar kontrollprov för friskförklaring.

BORÅS
Smittskyddsenheten
Södra Älvsborgs Sjukhus
501 82 Borås
Tfn 033 – 616 29 01
Fax 033 – 616 29 07

GÖTEBORG
Smittskyddsenheten
Kaserntorget 11 B
411 18 Göteborg
Tfn 031 – 61 29 39
Fax 031 – 13 37 95

SKÖVDE
Smittskyddsenheten
Kärnsjukhuset
541 85 Skövde
Tfn 0500 – 43 24 30
Fax 0500 – 43 24 99

UDDEVALLA
Smittskyddsenheten
Uddevalla Sjukhus
451 80 Uddevalla
Tfn 0522 – 934 90
Fax 0522 – 934 46

E-post
smittskydd@vgregion.se

Hemsida
www.vgregion.se/smittskydd

5. Smittspårning/åtgärd

Kartlägg: Yrke och arbetsplats? Familjemedlemmars yrke? Daghem? Skola? Ätit ute?
 ”Misstänkt” maträtt (ssk råa/halvråa animalieprodukter, malet kött, ägg, glass, salladssås)?
 Utlandsresa (datum, resmål, ressätt, hotell, arrangör)? Kan andra ha blivit smittade?
 sjukdomsfall i omgivningen?

Åtgärder: Om det finns misstänkt inhemsk smittkälla i livsmedel, på restaurang eller dylikt är det viktigt med snabb kontakt med miljö- och hälsoskyddsförvaltning/motsvarande för att man skall kunna säkra livsmedelsprover mm. Om patienten varit i arbete med livsmedel vid insjuknandet kontaktas miljö- och hälsoskyddsförvaltning/motsvarande. Tillse att personer som kan ha smittats av samma smittkälla och kontakter till indexfallet som kunnat bli sekundärsmittade (t ex familjemedlemmar) informeras och provtas. Symtomfri nära kontakt med riskyrke kan enligt lagen avstängas i väntan på odlings svar.

Daghem kontaktas om barnet varit där dagarna före insjuknandet, i så fall provtagning på personer med symptom. Om smittförande barn i skola kontakta skolhälsovården. Ge hygienråd (se smittskyddsbladet ”Hygienråd vid tarmsmitta”) och förhållningsregler (se smittskyddsbladet ”Tyfoid/paratyfoid, patientinformation”). Tag gärna kontakt med smittskyddsläkaren respektive kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltning/motsvarande.

6. Anmälan

Anmäls till smittskyddsläkaren och Smittskyddsinstitutet på därför avsedd blankett (<http://www.sminet.se/>). Glöm inte att ange vilka smittskydds- och smittspårningsåtgärder som vidtagits och vilka förhållningsregler som patienten fått. Ring smittskyddsläkaren vid anhopning av fall eller risk för omfattande smittspridning. När patient med tyfoidfieber blivit smittfri skickas ny anmälan till smittskyddsläkaren.

7. Kriterier för anmälan enligt smittskyddslagen

Laboratorieverifierade fall. Fynd av *Salmonella typhi/paratyphi* i något odlingsprov.

BORÅS
 Smittskyddsenheten
 Södra Älvsborgs Sjukhus
 501 82 Borås
 Tfn 033 – 616 29 01
 Fax 033 – 616 29 07

GÖTEBORG
 Smittskyddsenheten
 Kaserntorget 11 B
 411 18 Göteborg
 Tfn 031 – 61 29 39
 Fax 031 – 13 37 95

SKÖVDE
 Smittskyddsenheten
 Kärnsjukhuset
 541 85 Skövde
 Tfn 0500 – 43 24 30
 Fax 0500 – 43 24 99

UDDEVALLA
 Smittskyddsenheten
 Uddevalla Sjukhus
 451 80 Uddevalla
 Tfn 0522 – 934 90
 Fax 0522 – 934 46

E-post
smittskydd@vgregion.se

Hemsida
www.vgregion.se/smittskydd